

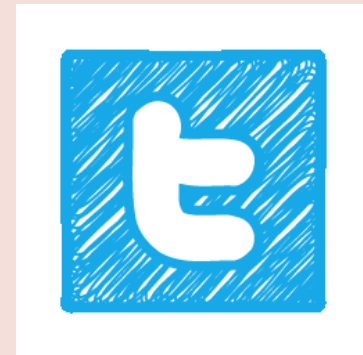
Een kijkje in de SNL-keuken

Unit Natuurinformatie en Natuurbeheer BIJ12
Herman Cohen Stuart en Karin Cox

Twitter met ons mee!

- #Hogeschool_VHL
- #BIJ12
- #SNL
- #ANLb2016

Over BIJ12

AdviesCommissie
Schade Grondwater

Unit Faunafonds

Unit GBO Provinces

Unit PAS-bureau

Unit
Natuurinformatie en
- beheer

Voordat we beginnen...

Even een testje!

Welke vogel is **geen** weidevogel?

1.

2.

3.

4.

De ingrediënten voor vandaag

- 1) Inleiding Subsidiestelsel Natuur en Landschap
  - Doelen natuur- en landschapsbeheer
  - Index Natuur en Landschap
  - Natuurbeheerplan
- 2) Agrarisch natuurbeheer
- 3) Natuurbeheer
- 4) Kwaliteitsimpuls
- 5) Certificering
- 6) Monitoring

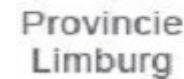
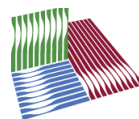
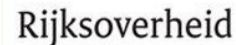
Wat is het Stelsel Natuur en Landschap?

Via dit stelsel verlenen provincies subsidie voor behoud en ontwikkeling van (agrarische) natuur en landschap in Nederland.

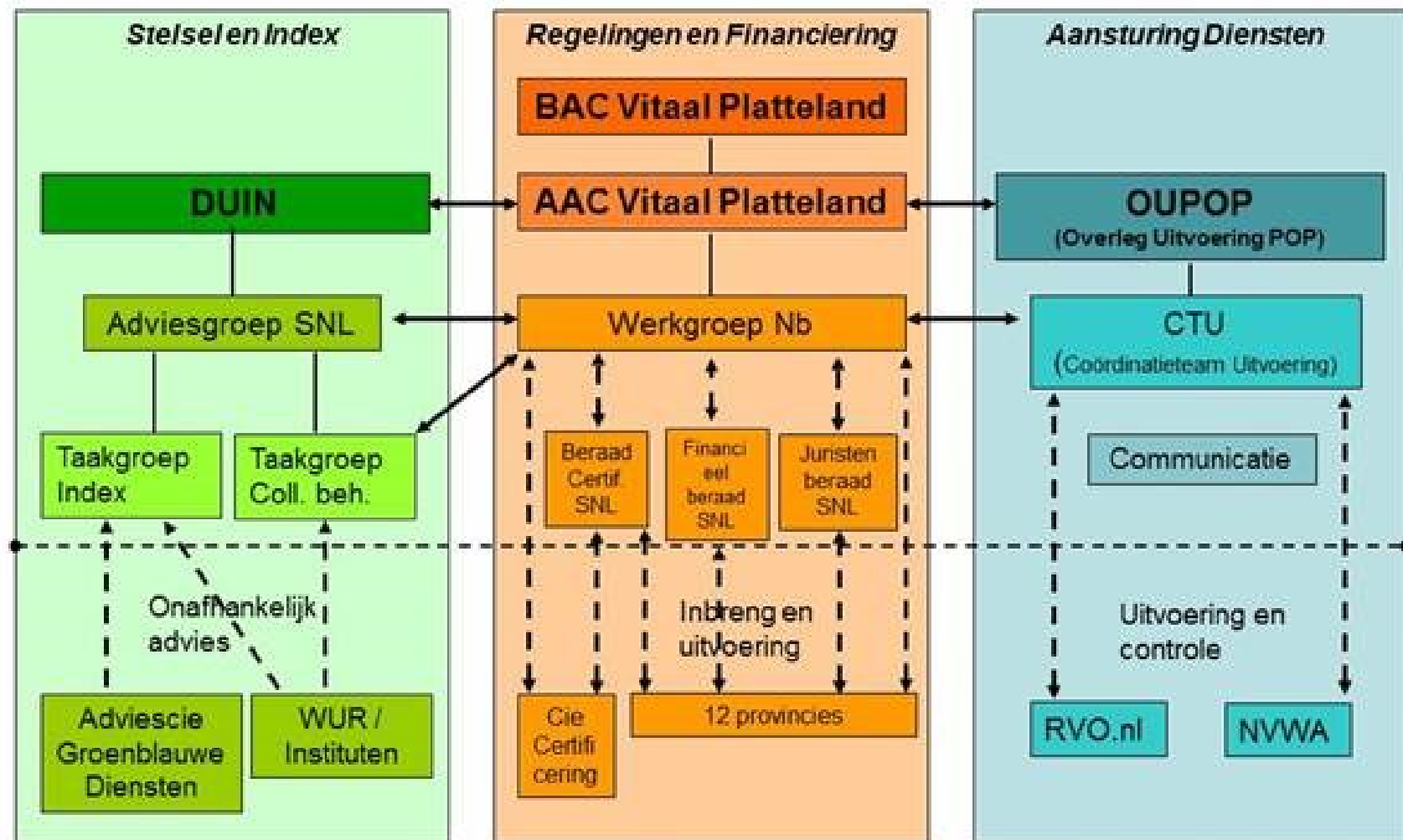

Samen verantwoordelijk voor natuur en landschap

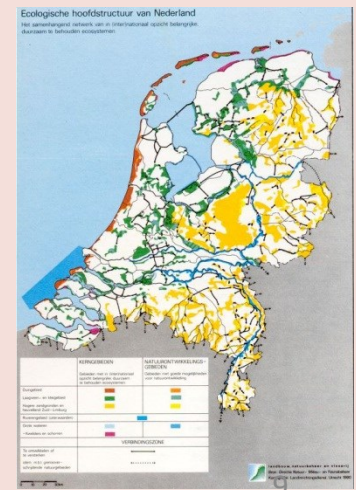
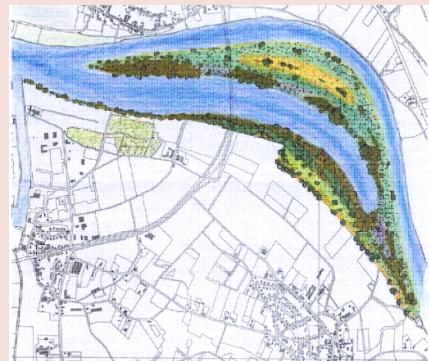
Beheerorganisatie SNL

Doelen natuur- en landschapsbeheer

- Natuur- en landschapswaarden in stand houden
- Ontwikkeling nieuwe natuur
- Samenhang aanbrengen
- Europese context

Index Natuur en Landschap: 1 natuurtaal

- Beschrijving typen natuur, agrarische natuur en landschap
- Standaardkostprijs per beheertype
- Monitoringsprotocollen en kwaliteitsklassen
- Basis voor natuurbeheerplannen provincies

► Natuurtypen

► Landschapselementtypen

► Agrarische natuurtypen

Bekijk het hele overzicht

Hier nog een andere langere
onderliggende paginanaam

Het doel van natuur- en landschapsbeheer is de kwaliteit van natuur en landschap in Nederland te behouden en te verbeteren. Voor een beter inzicht in (de ontwikkeling van) de natuur- en landschapskwaliteit is de Index Natuur en Landschap ontwikkeld.

De Index bestaat uit een aantal onderdelen:

A01 Agrarisch weidevogelbeheer

A01.01 Weidevogelgebied

A01.02 Akkerfaunagebied

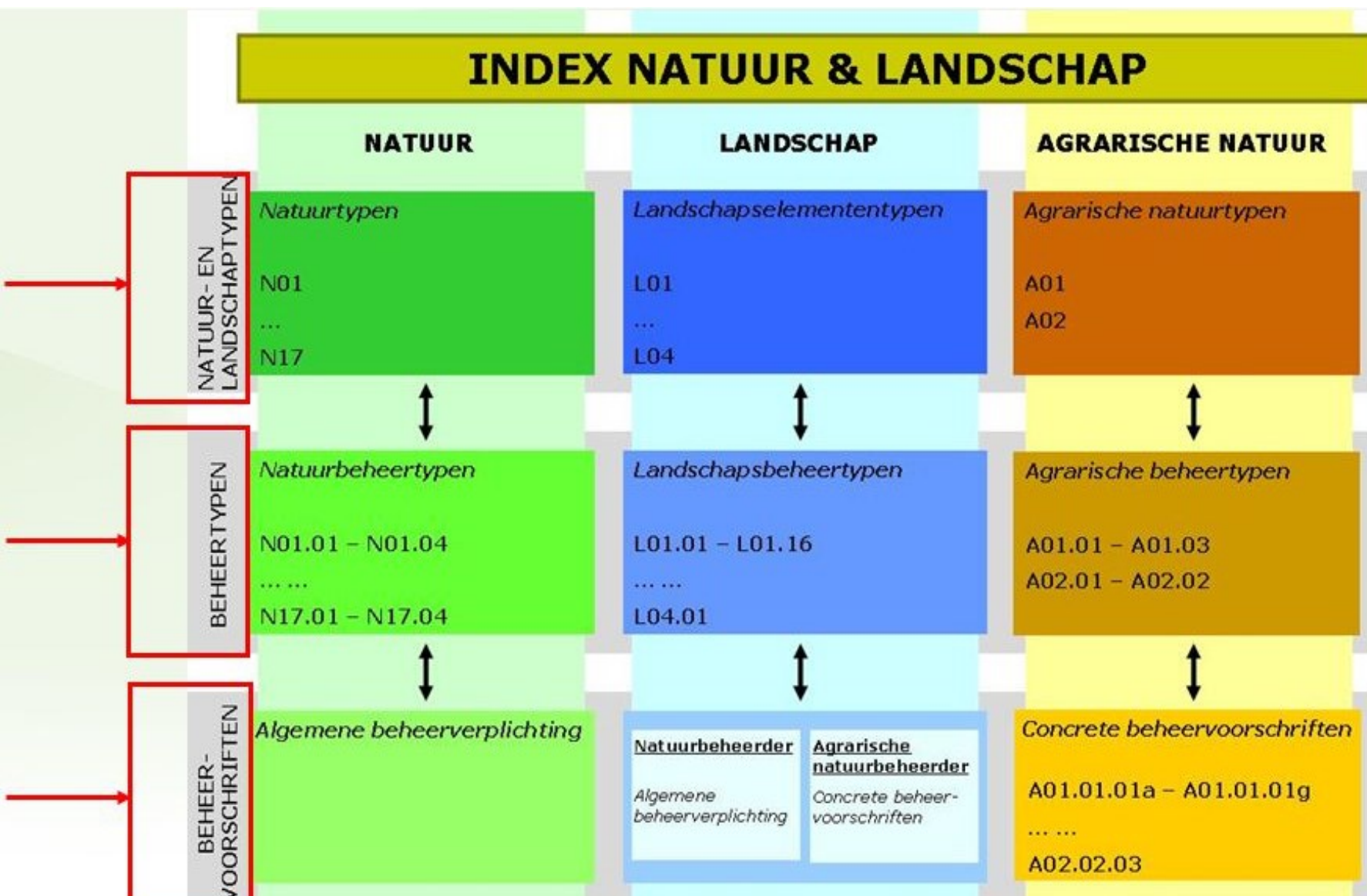
A01.03 Ganzenfoerageergebied

A02 Botanisch weiland

A02.01 Botanisch waardevol
grasland

A02.02 Botanisch waardevol
akkerland

Opbouw Index natuur en landschap

- Basis subsidieverlening SNL: natuurbeheer en kwaliteitsimpulsen
- Jaarlijks rond 15 april en 1 oktober vastgesteld
- Geeft natuur- en beheertypen op de kaart aan

Portaal Natuur en Landschap

Van en voor provincies en samenwerkingspartners Natuurbeheerplannen

Kaartbalk in- uitschuiven

Kaartlagen

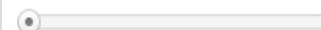
Legenda

- ☐ ☐ Ontwerp
  - ☐ ☐ Ambitiekaart
  - ☐ ☐ Beheertypekaart
  - ☐ ☐ Zoekgebieden
- ☒ ☐ Vastgesteld
  - ☐ ☐ Ambitiekaart
  - ☒ ☐ Beheertypekaart
    - ☐ ☐ Beheertypekaart Label
    - ☒ ☐ Beheertypekaart Agrarisch
    - ☒ ☐ Beheertypekaart Natuur
    - ☒ ☐ Beheertypekaart Landschap
  - ☐ ☐ Zoekgebieden
- ☐ ☐ Achtergrond

Achtergronden:

Kaartlagen:

Agrarisch natuurbeheer

Agrarisch natuurbeheer “oude stijl”

Doel: instandhouding en/of toename flora en fauna in landbouwgebied

- Agrarische grond beheren
- Natuurdoelen inpasbaar in agrarische bedrijfsvoering
- Beheerverplichting
- Vrijwillige overeenkomst voor 6 jaar
- NVWA controleert in het veld
- Europese cofinanciering

Vanaf 2014 alleen nog collectief agrarisch natuurbeheer:

- Gebiedscoördinator maakt jaarlijks collectief beheerplan
- Beheerders geven aan voor hoeveel hectare zij minimaal en maximaal deelnemen

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer 2016

Het agrarisch natuurbeheer moet een duidelijkere meerwaarde opleveren voor natuur, landschap en agrarisch ondernemerschap.

Daarom is een vernieuwd stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer uitgewerkt, gebaseerd op ervaringen uit de agrarische natuurbeheerpraktijk.

- Effectiever / Meer natuurwinst
- Efficiënter
- EU-conform
- Collectieve aanpak
- Streek aan zet
- Start 1 januari 2016

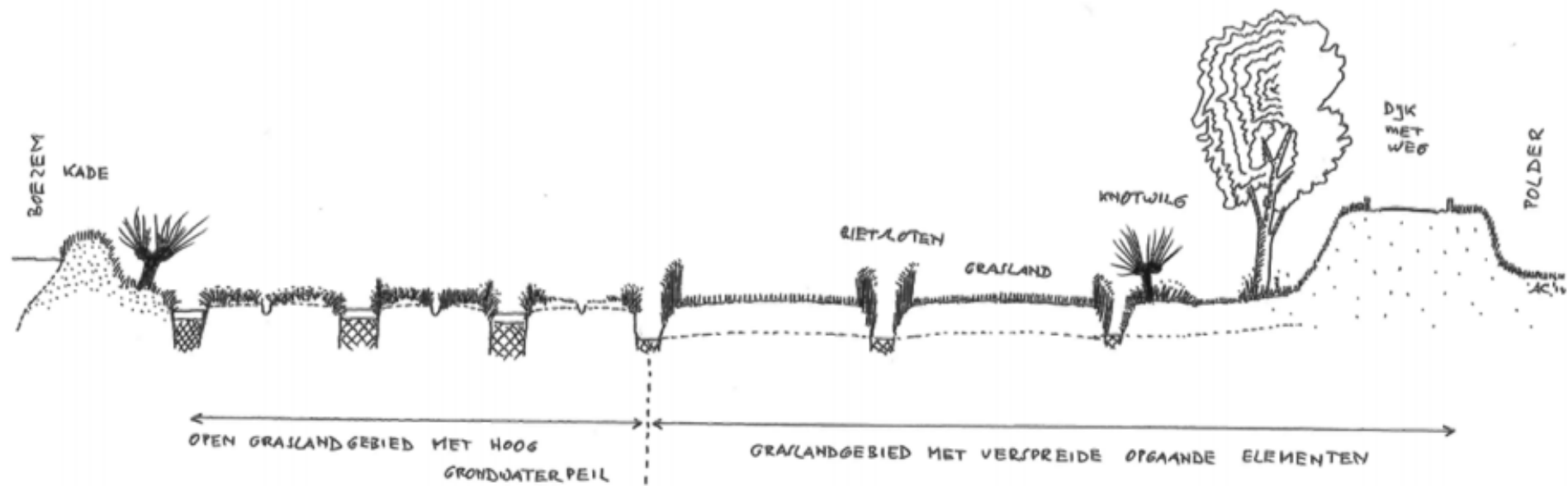
Leefgebiedenbenadering

Creëren en in stand houden van een leefgebied voor een soort of groep van soorten die vergelijkbare beheeractiviteiten vragen in een bepaald gebied.

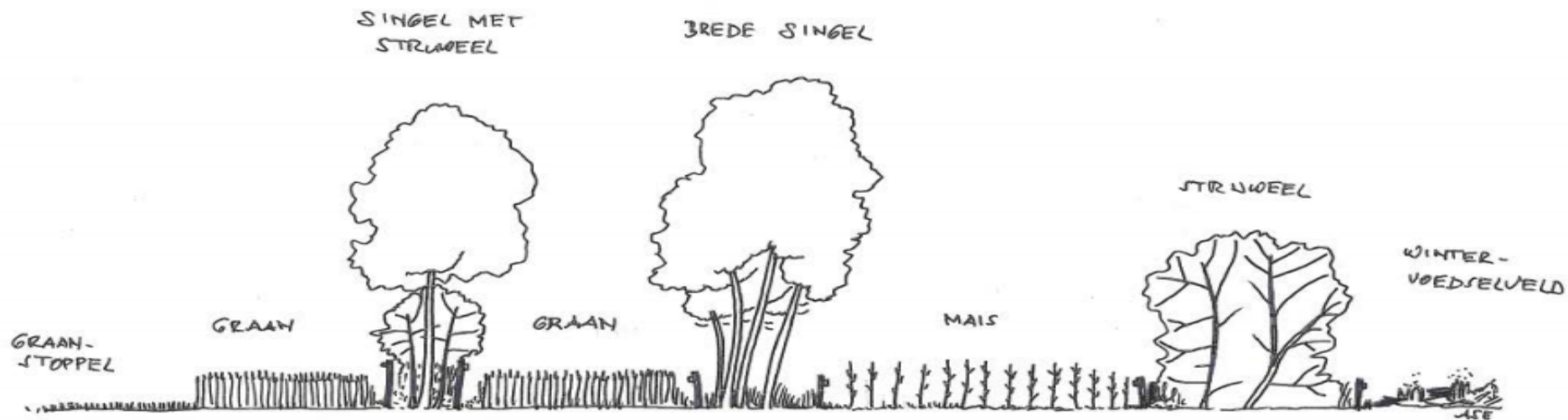
4 Agrarische leefgebieden

	open grasland
	open akkerland
	droge dooradering
	natte dooradering

- Categorie water

Figuur 1 Visualisatie van het leefgebied open grasland.

Figuur 1 Visualisatie van het leefgebied droge dooradering. De tekening geeft een overzicht van de verschillende landschapselementen van belang binnen dit type leefgebied.

Filmpjes ANLb2016

Droge dooradering:

<https://vimeo.com/113907696>

Natte dooradering:

<https://vimeo.com/113907695>

Agrarische collectieven doen gebiedsaanvraag

Collectief = rechtsbevoegde vereniging van landbouwers en andere grondgebruikers van landbouwgrond.

Certificaat collectief agrarisch natuurbeheer is voorwaarde.

**Agrarisch natuur-
en landschapsbeheer 2016**

ANLb 2016 in de praktijk:

**Presentatie Stichting Collectief Agrarisch Natuurbeheer (SCAN)
Yvette Ruesen**

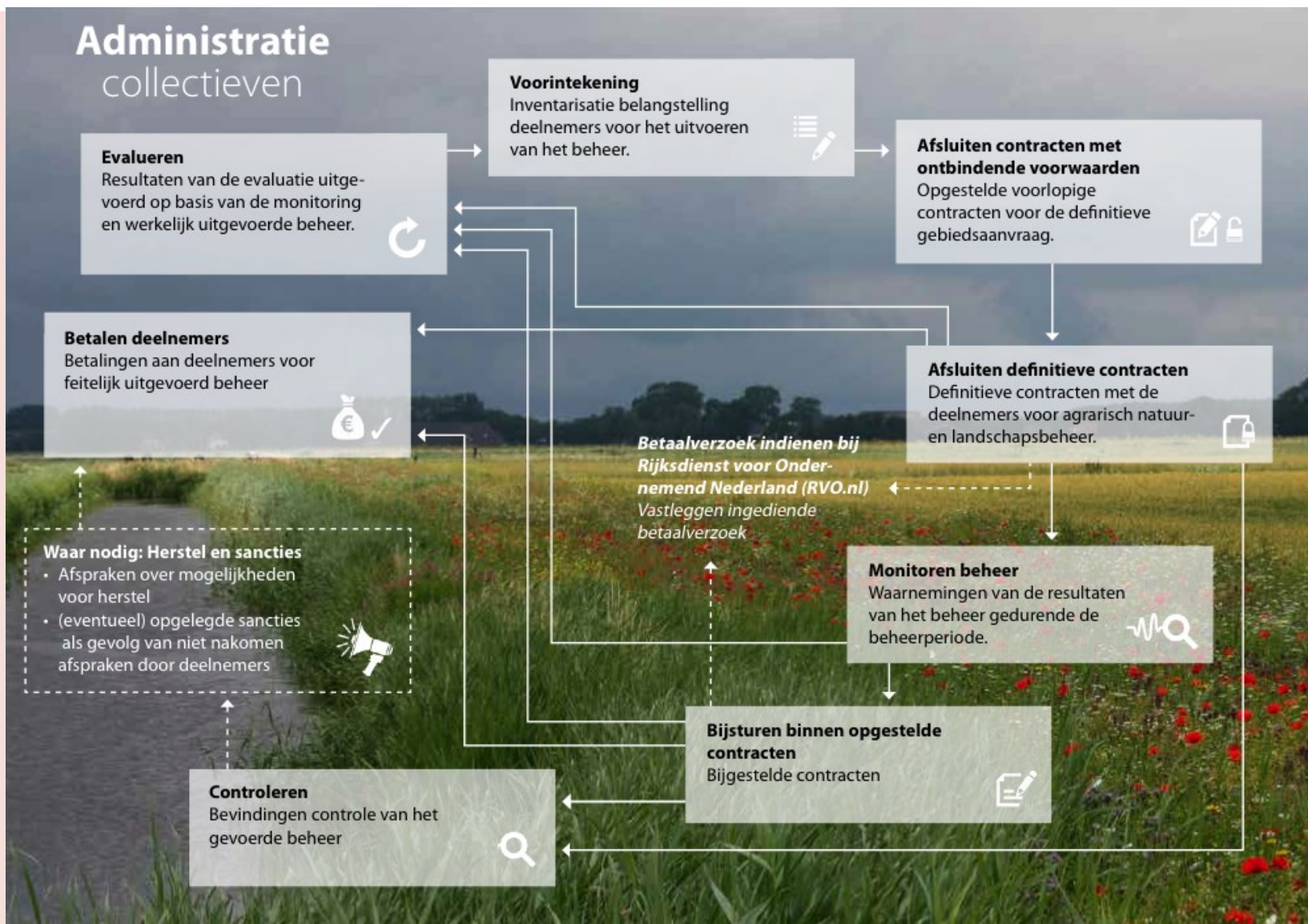
Wie zijn de collectieven?

- 40 agrarische collectieven
- Opgericht door ca. 160 agrarische natuurverenigingen (ANV's)
- Leden zijn de deelnemers ANLb
- Begeleid in hun professionalisering door SCAN (tot eind 2016)
- Ondersteund in hun taken door landelijke koepel van collectieven (i.o.)

- Effectiever / meer natuurwinst
  - Van ‘wie het eerst komt, het eerst maalt’ naar ‘het juiste beheer op de juiste plek’
  - Vertrouwen in het collectief / de beheerder
  - Beheeractiviteiten gericht op doelsoorten
  - Begeleiding van deelnemers (agrarische natuurbeheerders)
- Efficiënter
  - Van 15.000 individuele naar 40 collectieve beheercontracten
  - Collectief heeft korte lijntjes met deelnemers
- Gaat dat lukken? Voor rijk, provincies én collectieven een uitdaging!

- Veldmedewerkers
  - Administratief / financieel medewerker
  - Schouwmedewerker
  - Ecoloog
  - Regionaal coördinator
-
- Bestuur
  - Evt. ecologische commissie
  - Evt. schouwcommissie
  - Evt. geschillencommissie

- Provincie geeft in natuurbeheerplan / openstellingsbesluit de kaders aan
  - Begrenzing op NBP-kaart geeft gebied aan waar beheersubsidie mogelijk is
  - Genoemde doelsoorten moeten focus van het beheer zijn
  - Beschikbaar budget
- Collectief bepaalt een beheerstrategie
  - Keuze voor doelsoorten (bv. Patrijs)
  - Keuze voor focusgebieden (huidige verspreiding)
  - Keuze voor beheeractiviteiten (in de vorm van beheerpakketten)
  - Keuze voor randvoorwaarden (bv. minimaal subsidiebedrag)
- Collectief polst deelname in het gebied
  - Is er animo voor deze beheeractiviteiten met bijbehorende vergoeding?

- Collectief stelt gebiedsaanvraag op
  - Bundelen van alle animo van agrarisch grondgebruikers tot één ‘offerte’
  - In openstellingsperiode indienen bij provincie (juni – september)
- Provincie en RVO.nl toetsen gebiedsaanvraag
  - Voldoet het aan de kaders van het Natuurbeheerplan?
  - Past het binnen het beschikbare budget?
- Provincie geeft subsidiebeschikking af aan collectief
  - Afspraak hoeveel hectare ANLb het collectief voor welke prijs gaat realiseren
- Collectief maakt definitieve beheerafspraken met deelnemers
  - Afsluiten van beheercontracten (beheer, vergoeding en locatie)

Natuurbeheer: instandhouden natuur

- In november/december subsidieaanvraag voor 6 jaar
- Automatische jaarlijkse betaling
- Per oppervlakte één natuurbeheertype
- Wat waar kan, ligt vast op beheertypenkaart
- Provincie controleert niet-gecertificeerde beheerders
- Vanaf 2014 lump sum financiering terrein beherende organisaties en grote beheerders (areaal >75 ha)
- Vanaf 2017 collectief natuurbeheer

Prestatieovereenkomsten met de provincie

Lump sum-overeenkomst: prestatieafpraak tussen provincie en natuurbeheerder over natuurbeheer en verantwoording daarover voor minimaal zes jaar.

- In overeenkomst naast beheer bijv. ook inrichting, recreatie en soortenbeleid
- Invulling kan per provincie verschillen
- Prestatieafspraken op hoofdlijnen
- Meer verantwoordelijkheid bij de beheerder

- Jaarlijkse vaste vergoeding voor onderhoud bestaande landschapselementen
- Subsidie mogelijk op natuur- en op landbouwgrond
- Percelen moeten zijn begrensd in provinciaal natuurbeheerplan
- In agrarisch gebied verplichte beheereisen.

Investeringssubsidie

Subsidie voor maatregelen om gebied geschikt te maken voor natuurbeheer of voor kwaliteitsverbetering van natuur

Subsidie functieverandering

Subsidie voor waardedaling van de grond door omzetten van landbouwgrond in natuur.

Zandwinning en Natuurontwikkeling

over de Maas

Oplevering: eind 2018

Oppervlakte: 275 ha

www.nederzand.nl

tel. 024-6790222

Certificering

- Verklaring van de provincie dat een natuurbeheerder, agrarisch collectief of gebiedscoördinator voldoet aan bepaalde beheer- en kwaliteitseisen
- Stichting Certificering SNL geeft certificaten af
- Opstellen kwaliteitshandboek verplicht: beheerder geeft aan hoe hij omgaat met bereiken van het doel (beheer), monitoring, evaluaties en controles.

Certificaat agrarisch natuurbeheer

- Coördinatie agrarisch natuurbeheer
- Collectief agrarisch natuurbeheer

Certificaat natuurbeheer

- Individueel
(Staatsbosbeheer, Landschappen, Natuurmonumenten en particulieren)
- Samenwerkingsverband natuurbeheer (o.a Bosgroepen)
- Coöperatief

SNL-Certificering in de praktijk: Presentatie Hanneke Hietink

Hanneke Hietink Part-Ner

- Oud Student 'Bos en Natuurbeheer'
- Beheerder – 12 ha Langbroek
- Gecertificeerd
- Voorzitter werkgroep West Stichting Part-Ner
- Natuurcollectief Utrecht

Samen kundig en betrokken beheren

Voor beheerders of coöperaties die

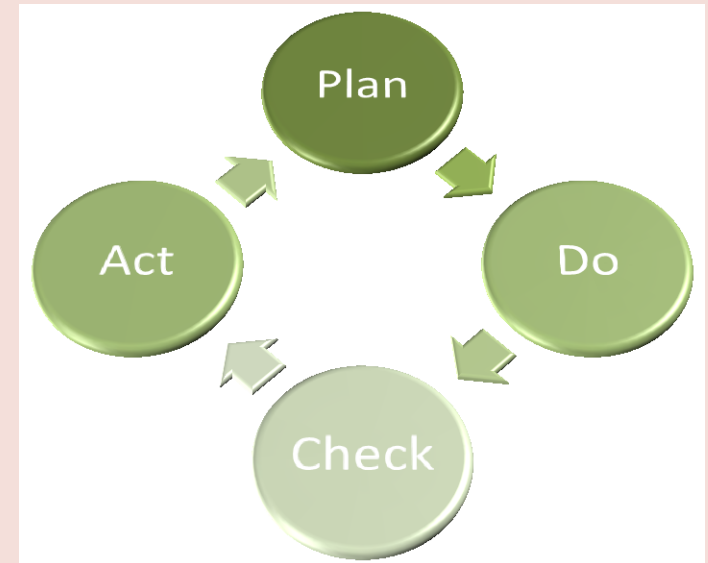
- betrokken zijn bij hun beheer
- hun deskundigheid en ervaringen willen delen
- zelf eindverantwoordelijk willen zijn

Certificaat:

Verklaring van de provincie dat een natuurbeheerder voldoet aan bepaalde beheereisen

Beheercyclus Beheerder

Plan	Beheerplan (per 6-10 jaar) werkplan (jaarlijks)
Do	Logboek (jaarlijks)
Check	Verantwoording Monitoring
Act	Bijstellen werkplan komend jaar (beheerplan / natuurbeheerplan)

Werkwijze Kwaliteitshandboek

1. **Administratie**

Beheerplan, werkplan, logboek en verantwoording

2. **Interne audit**

Eens per twee/drie jaar

3. **Terreinbezoek**

Eens per jaar

(4. **Externe audit)**

Door de Stichting Certificering

Op een werkgroep en steekproef deelnemers

Kwaliteitshandboek Part-Ner

Inzichtelijk maken beheer

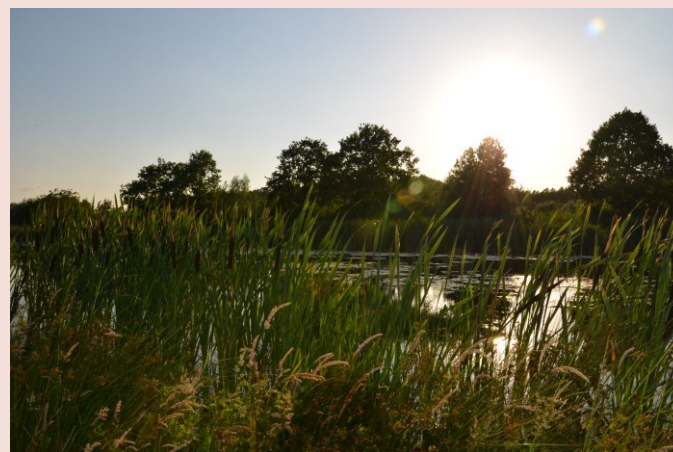
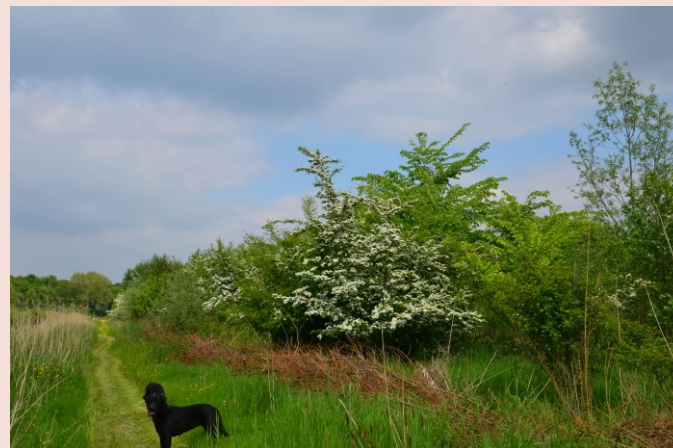
Kennisuitwisseling / Kennisvorming

Vanaf 1 januari 2017 SNL subsidie

- **Verplicht gecertificeerd**
- **‘kleine’ beheerders collectief aanvragen**

Kwaliteitshandboek Part-Ner

Samen Kundig en Betrokken Beheren

Monitoring natuurkwaliteit

- Uniforme sturingsinformatie natuurkwaliteit en rapportages Natura2000
- Informatie voor natuurambities en evaluatie natuurbeleid
- Provincies voeren de regie
- Eén keer verzamelen, meervoudig gebruiken
- Gebaseerd op Index Natuur en Landschap
- Bestaande systemen en gegevens

Monitoring natuurkwaliteit

MONITORING

OPDRACHTGEVERS

PROVINCIES
MIN. EZ
MIN. I&M

MONITORINGSMETHODEN

NEM (incl. LMF)
"WERKWIJZE"
PAS-METHODEN
HYDROLOGIE

LEVERANCIERS

bvz beleidsdoelen
natuurrapportages

PGO's
TBO's
RWS
IMARES
PROVINCIES
RVO
MIN. DEF
GEMEENTE

DATA

RVO
SUBSIDIES SNL / ANB (RABBIT)
VERWERVING INRICHTING BEHEER

PROVINCIES + BU12

AMBITIEKAARTEN SNL / ANB

SUBSIDIES SNL / ANB (RABBIT)

VERWERVING INRICHTING BEHEER (CDS)

DEROGATIE GEGEVENS

FAUNA BEHEER EENHEDEN

DEROGATIE GEGEVENS

SOORTEN

PGO's
NDOF

VEGETATIE OPNAMEN

TURBOVEG
LVD

ABiotische GEGEVENS

777 (VEG. DATABANK)

HYDROLOGISCHE GEGEVENS

DINO

INFORMATIE

INDICATOREN
VHR
NATURA 2000
NATUURNETWERK
AGR. NAT. BEH.

NATUURBEHEERPLANNEN

SNL-TOOLKIT

LEEFGEBIEDEN (LEEFGEBIEDEN (ligging en omvang) ("kansenkaarten")

LEEFGEBIEDEN

LEEFGEBIED- KAARTEN (ligging en omvang) ("kansenkaarten")

METHODEN BEPALING

STRUCTUUR TBV. - NATUURNETWERK - NATURA 2000 BEH. PL. - SDF / VHR

HABITATTYPE (ligging en omvang)

REKENTOOL VEGETATIE

ASSOCIA

DIGITALE STANDAARD SBB

STRUCTUUR GEGEVENS TBV. NATUURNETWERK

STRUCTUUR GEGEVENS TBV. NATURA 2000 BEH. PL.

STRUCTUUR GEGEVENS TBV. SDF / VHR

VEGETATIE- KAARTEN

HABITATTYPE- KAARTEN (ligging en omvang)

PAS-METHODEN

PROCES- INDICATOREN

VELDZOEK

VOORTGANG HERSTEL- MAATREGELEN

SOORT-VERSPREIDING

RANGE TOOL

NATUURBEHEERPLANNEN

INFO. SYS. NAT. BEHEER- PLANNEN (BEHEERTYPEN- KAARTEN SNL / ANB)

LEEFGEBIEDEN

LEEFGEBIED- KAARTEN (ligging en omvang) ("kansenkaarten")

VEGETATIEDATABANK

STRUCTUUR GEGEVENS TBV. NATUURNETWERK

STRUCTUUR GEGEVENS TBV. NATURA 2000 BEH. PL.

STRUCTUUR GEGEVENS TBV. SDF / VHR

VEGETATIE- KAARTEN

HABITATTYPE- KAARTEN (ligging en omvang)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

ANALYSE

ANALYSE
ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

ANALYSE

ALTERRA
CBS
PBL

RAPPORTAGE

REFERENTIE WAARDEN TOETSEN AAN AMBITIES EN AFSPRAKEN

- VHR (Staat van Instandhouding)
- PAS (afspraken)
- NATUURPACT (afspraken)
- SNL AMBITIEKAARTEN

BU12

BEHEERTYPEN- KAARTEN SNL / ANB

LEEFGEBIEDEN

LEEFGEBIED- KAARTEN (kwaliteit)

LEEFGEBIEDEN

LEEFGEBIED- KAARTEN (kwaliteit)

AERIUS

HABITATTYPE (ligging en omvang, kwaliteit)

LEEFGEBIED- KAARTEN (ligging en omvang, kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

HABITATTYPE (kwaliteit)

VR / HR

RAPPORTAGE TOOLS

- VR EN HR REPORTING TOOLS ALTERRA - HABIDES

VRN

RAPPORTAGE TOOL

PAS

AERIUS MONITOR

SDF

RAPPORTAGE TOOL

TBO's

CMSI

LANDELIJKE RAPPORTAGES

TBV EU

VOGELRICHTLIJN RAPPORTAGE (ART. 12-2)

HABITATRICHTLIJN RAPPORTAGE (ART. 17-8) (SOORTEN)

HABITATRICHTLIJN RAPPORTAGE (ART. 17-8) (HABITATTYPE)

DEROGATIES VR EN HR

LANDELIJKE RAPPORTAGES

VOORTGANGS RAPPORTAGE NATUUR (NATUURNETWERK) (NATURA 2000 / PAS) (SOORTEN) (AGR. NAT. BEHEER)

RAPPORTAGE PAS GEBIEDS KAPP. NATUUR (LAND. MON. KAPP. NATUUR)

GEBIEDS RAPPORTAGES

SDF RAPPORTAGE

RAPPORTAGE NATURA 2000 BEHEERPLAN

TERREIN RAPPORTAGES

TBO BEHEER- RAPPORTAGES NATUURNETWERK

Monitoring en Informatievoorziening Natuurrapportages

VRN (SOLL)

LEGENDA

RAPPORTAGE

INSTANTIE

GEGEVENS

METHOOIEK

REKENTOOL

DATABASE

VERSE EN REVIEW HISTORIE

06032015 - Review versie door Marlies Ellenbroek en Peter van der Meulen.

20062015 - Review door Marlies Ellenbroek en Peter van der Meulen.

14112015 - Review door Marlies Ellenbroek en Peter van der Meulen na interviews met:

• RWS: Jeroen Grootendijk en Sander Steyvers.

• Altterra: Anne Schmitt en Marlies Sanders.

• EZ: Dina Bel en Annetien Adams.

• SBB: Jan Houtland.

Zie voor meer informatie:

www.portaalnatuurenlandschap.nl

Werkt voor provincies

Herman Cohen Stuart
Karin Cox